

Mål C-328/23

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande i enlighet med artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

25 maj 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Oberster Gerichtshof (Österrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

25 april 2023

Klagande:

J

A

Motparter:

Reisebüro GmbH

R

Saken i det nationella målet

Konsumentskydd – Paketresor och sammanlänkade researrangemang – Direktiv (EU) 2015/2302 – Uppsägning av paketreseavtalet och ångerrätt före paketresans början – Uppsägning på grund av oundvikliga och extraordinära omständigheter på resmålet – Förhandsinformation

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Ska artikel 12.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang (EUT L 326, 2015, s. 1) tolkas så, att med på resmålet eller i dess omedelbara närhet uppträdande oundvikliga, extraordinära omständigheter som väsentligen påverkar paketresans fullgörande eller som väsentligen påverkar transporten av passagerare till resmålet och som ger konsumenten rätt att säga upp paketreseavtalet utan uppsägningsavgift, och som resenären stöder sig på, förstås sådana omständigheter som

- kan föreligga redan när paketreseavtalet ingås, eller
- ännu inte får föreligga när paketreseavtalet ingås, utan för första gången uppträder först mellan denna tidpunkt, och
  - uppsägningen, eller
  - vid paketresans början?

2. Ska artikel 12.2 i nämnda direktiv (EU) 2015/2302 tolkas så, att med de oundvikliga, extraordinära omständigheter som nämns där ska förstås sådana omständigheter som

- de berörda resenärerna inte känner till när reseavtalet ingås, eller
- de berörda resenärerna borde känna till när reseavtalet ingås, eller
- de berörda resenärerna inte kan förutse eller räkna med när reseavtalet ingås, eller
- de berörda parterna borde kunna förutse eller räkna med när reseavtalet ingås – och i så fall enligt vilka kriterier som följer av direktivet –, eller
- de berörda resenärerna visserligen i grova drag känner till när paketreseavtalet ingås, men vars konkreta utformning ännu inte (på sin höjd med viss sannolikhet) kan förutsägas (till exempel huruvida myndigheterna kommer att besluta om ytterligare testning och/eller isolering eller inskränkningar i den fria rörligheten till följd av en redan sedan [i det aktuella fallet mer än tio] månader rådande [i det aktuella fallet covid-]pandemi på semesterorten, eller
- ska bedömas helt oberoende av de berörda resenärernas kunskap enbart på grundval av objektiva kriterier – och i så fall vilka objektiva kriterier som följer av direktivet?

3. Ska artikel 5 i nämnda direktiv (EU) 2015/2302 tolkas så, att med förhandsinformation som ska tillhandahållas resenären – i synnerhet uppgifter enligt artikel 5.1 f om ”hälsobestämmelser” – även ska förstås sådana uppgifter

som avser testning som ska utföras på semesterorten och/eller isolering eller inskränkningar i den fria rörligheten på grund av pandemin?

Om fråga 3 besvaras jakande:

4. Ska artikel 5 i nämnda direktiv (EU) 2015/2302 tolkas så, att för den händelse parterna i samförstånd ändrar (anpassar; ”ombokar”) villkoren i paketreseavtalet efter det att det ingåtts – exempelvis (så som i det aktuella fallet) när det gäller enskilda resetjänster i den mening som avses i artikel 5.1 a, såsom resplan eller resedatum – ska den förhandsinformation som ska tillhandahållas resenären tillhandahållas på nytt i sin helhet (även om den inte påverkas av ”ombokningen”) eller delvis uppdaterad?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG, särskilt artiklarna 5 och 12.2

Anförda nationella bestämmelser

Pauschalreisegesetz (lagen om paketresor) (nedan kallad PRG), särskilt 2 § stycke 12, 4 § stycke 1 och 10 §

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Klagandena, J och A, är konsumenter och bor i Österrike nära den tyska gränsen. Den första motparten, Reisebüro GmbH, nedan kallat resebyrån, driver en resebyrå och förmedlade i början av år 2021 en paketresa till Kuba till klagandena, vilken arrangerades av den andra motparten, R GmbH, nedan kallat R.
- 2 Den 20 januari 2021, när lockdown hade beordrats i Österrike på grund av covidpandemin, vände sig J och A till en bekant till dem som var anställd vid resebyrån.
- 3 Den resebyråanställda, som arbetade hemifrån, bjöd hem J och A till sig, där hon förklarade för dem att resor för närvarande medförde tio dagars karantän vid återkomsten till Österrike och nödvändiga PCR-test och att det skulle vara enklare att resa vid en senare tidpunkt, vilket J och A emellertid avböjde. Hon förklarade att det var möjligt att flyga till Kuba, vilket A visade sig vara entusiastisk inför. Den resebyråanställda frågade om A överhuvudtaget kunde göra en sådan resa på grund av sin fysiska funktionsnedsättning – hon är bland annat rullstolsbunden – vilket A förklarade sig kunna. Den resebyråanställda och J och A tolkade det österrikiska utrikesministeriets webbplats så, att det för tillfället var möjligt att

resa in i Kuba, men att det krävdes PCR-test både för flygresan och för inresan i Kuba. Den resebyråanställda informerade J och A om att resenärerna skulle transporteras till det bokade hotellet och vara tvungna att stanna på hotellanläggningen tills de fått testresultatet. Den resebyråanställda nämnde inte att de inte skulle få röra sig utanför hotellanläggningen förrän efter fem dagar trots ett negativt testresultat.

- 4 Den 20 januari 2021 bokade J och A en paketresa från den 13 februari 2021 till den 3 mars 2021 med en flygning München–Frankfurt–Varadero (och tillbaka) samt inkvartering på ett all inclusive-hotell.
- 5 I de resehandlingar som översändes till J och A den 20 januari 2021 via e-post informerades om att passagerarna var tvungna att ha ett senast 72 timmar före ankomsten utfärdat läkarintyg med negativt PCR-test för coronaviruset (covid-19) och att det skulle krävas ytterligare ett sådant test vid ankomsten. Följande kompletterande information lämnades:

”På grund av coronavirusets (covid-19) spridning avråds sedan den 19 december 2020 kl. 0.00 tills vidare för alla turistresor och icke nödvändiga resor. Man måste i fortsättningen räkna med långvariga begränsningar i flyg- och semestertrafiken och långtgående begränsningar i det offentliga livet.

– *Startsidan på det österrikiska utrikesministeriets webbplats*

Inresa i Kuba: tillåten.

Villkor: negativt PCR-test för SARS-CoV-2, inte äldre än 72 timmar vid inresa. Ytterligare avgiftsbelagd testning på flygplatsen vid inresan. Ingen karantän. ...

– *Från den 1 januari 2021 ska negativt PCR-test för SARS-CoV-2 som inte är äldre än 72 timmar uppvisas vid inresan. På flygplatsen covidtestas dessutom inresande passagerare, och resultatet ska vara klart inom 24–48 timmar. Kostnaden för detta är för närvarande 30 US-dollar per person (som betalas med kreditkort). Inresande måste ange sin adress i Kuba. Om testet är positivt hämtas de från denna adress till en statlig institution för karantän. Om testet är negativt får man förflytta sig utan begränsningar i hela landet. ...”*

- 6 Dessutom informerades om de aktuella inrese- och hälsobestämmelserna för österrikiska medborgare på det österrikiska utrikesministeriets webbplats. Resenärerna skulle i god hämta information från de ansvariga utlandsbeskickningarna. Senast 48 timmar före avresan skulle den aktuella säkerhetsinformationen från [det tyska] utrikesministeriet för respektive semesterregion läsas igenom och eventuellt en ändring av inresehandlingarna göras. Eventuellt gällde andra inresevillkor för icke tyska medborgare eller för medborgare från länder med högre covid-risk. De gällande bestämmelserna om covid-19 för de bokade flygningarna skulle iakttas. Information om detta fanns på respektive flygbolags webbplats.

- 7 Den 22 januari 2021 överlämnade den resebyråanställda resehandlingarna till J och A och informerade om att det krävdes PCR-test för flygningen och ytterligare ett PCR-test på flygplatsen i Kuba. Det har inte gått att fastställa att det österrikiska utrikesministeriets aktuella resevarningsnivå fördes på tal eller att det togs upp att resevarningsnivå 6 gällde för Kuba när resan bokades den 20 januari 2021, och det talades inte om fem dagars karantän på hotellanläggningen.
- 8 Den 12 februari 2021 hörde sig J för hos den resebyråanställda om huruvida det hon hade sagt om PCR-test fortfarande gällde, vilket denna bekräftade efter att ha sett efter på det österrikiska utrikesministeriets webbplats. Inresevillkoren för Kuba diskuterades också, men den resebyråanställda nämnde inte den information som lagts upp där sedan den 6 februari 2021 om avgiftsbelagd testning femte dagen efter inresan. Det gick inte att fastställa vad turisterna var skyldiga att göra eller inte göra under denna tid.
- 9 Den 13 februari 2021 begav sig J och A till flygplatsen i München där de nekades ombordstigning eftersom de inte kunde uppvisa PCR-test.
- 10 Efter det att de hade återvänt och informerats av den resebyråanställda om ett eventuellt schablonbelopp på 85 procent av resans pris kom parterna överens om att boka om avresan till den 20 februari 2021 och till Frankfurt am Main som avgångsflygplats med tillgodoräknande av det pris som hittills hade betalats.
- 11 Den 19 februari 2021 fick J och A resehandlingarna från resebyrån, i vilka det återigen hänvisades till det österrikiska utrikesministeriets webbplats, och av dessa handlingar slöt de sig till att de själva var ansvariga för inresan i Tyskland.
- 12 Den 18 och den 19 februari gjorde J och A efterforskningar, och detta både på det österrikiska utrikesministeriets webbplats beträffande Kuba och på olika webbplatser (det österrikiska utrikesministeriet, den österrikiska motorklubben (ÖAMTC) och den tyska förbundsregeringen) om villkoren för inresa från Tyrolen, som var klassat som virusvariantområde, till Bayern för transitering, med delvis motsägelsefulla uppgifter om huruvida och, i så fall, på vilka stränga villkor en sådan inresa var möjlig.
- 13 På det österrikiska utrikesministeriets webbplats fanns för Kuba om läget den 18 februari 2021, förutom den icke landsspecifika allmänna informationen i punkt 5, följande upplysning som ännu inte fanns med den dag då reseavtalet ingicks, det vill säga den 20 januari 2021. *"Från den 6 februari 2021 ska negativt PCR-test för SARS-CoV-2 som inte är äldre än 72 timmar uppvisas vid inresan. Dessutom covidtestas inresande passagerare. Kostnaden för detta är för närvarande 30 US-dollar per person (som betalas med kreditkort). Därefter obligatorisk avgiftsbelagd karantän vid en inrättning som bestäms av kubanska staten (för det mesta hotell). Ytterligare avgiftsbelagd testning femte dagen efter inresan. Resultatet ska vara klart inom 48–72 timmar.*

- 14 Den 19 februari 2021 hörde den resebyråanställda, efter en fråga från A beträffande ”karantän” i Kuba, sig för hos österrikiska ambassaden i Kuba om inresebestämmelserna. Enligt österrikiska ambassaden var resenärerna tvungna att stanna kvar på hotellet tills de hade fått resultatet av det PCR-test som skulle utföras på platsen, men under denna tid kunde de vistas fritt på hotellanläggningen, vilken de inte skulle få lämna efter kl. 20.00. Den resebyråanställda meddelade A detta utan att först ha hört sig för hos R om andra karantänsbestämmelser. Frågan huruvida informationen på det österrikiska utrikesministeriets webbplats beträffande Kuba om ytterligare testning femte dagen efter inresan hade varit korrekt togs inte upp. J och A utgick emellertid från detta, eftersom det i reseanmälan hänvisades till det österrikiska utrikesministeriets webbplats. De utgick därför från tio dagars karantän i Kuba och ansåg att resan inte längre var genomförbar.
- 15 Via e-post till resebyrån av den 19 februari 2021 förklarade J och A att de inte tänkte påbörja resan ”på grund av oundvikliga extraordinära omständigheter (uppsägning på grund av att grundförutsättningen för avtalet frånfallit)” och krävde återbetalning av det belopp som de hade betalat.
- 16 Under alla omständigheter gällde det österrikiska utrikesministeriets resevarningsnivå 6 (som är den högsta nivån) för hela Kuba.

Parternas huvudargument

- 17 J och A har yrkat att resebyrån och R ska återbetala hela resans pris med solidariskt betalningsansvar. De har gjort gällande åsidosättande av upplysnings- och informationsplikten, felaktig rådgivning och även oundvikliga, extraordinära omständigheter som avsevärt skulle påverka genomförandet av paketresan och göra den orimlig.
- 18 Resebyrån och R anser att inga oundvikliga, extraordinära omständigheter hade förelegat. J och A hade redan från början känt till situationen med en pandemi, och några nya omständigheter hade inte tillkommit. Resebyrån kunde inte åtalas i egenskap av reseförmedlare.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 19 Domstolen i första instans tog upp talan till sakprövning och slog fast att den högsta resevarningsnivån 6, som hade fastställts den 19 februari 2021, gjorde det möjligt att säga upp avtalet enligt 10 § stycke 2 PRG, eftersom det förelåg extraordinära omständigheter även om pandemin redan hade pågått i ett år. J och A hade enligt domstolen inte heller kunnat förutse vilka begränsningar som skulle gälla vid inresan i Tyskland och även i Kuba, vilket totalt sett ledde till att de inte kunde förväntas göra resan. Dessutom skulle resebyrån och R bära ansvaret för avtalsbrott som medförde att de var skyldiga att betala skadeersättning och att J och A hade rätt att säga upp avtalet.

- 20 Appellationsdomstolen ogiltigförklarade denna dom och återförvisade målet till domstolen i första instans för ny handläggning. Villkoren för att säga upp avtalet utan att behöva betala uppsägningsavgift var inte uppfyllda, eftersom J och A hade bokat paketresan trots att de kände till pandemin och avrådan på grund av denna från turistresor och icke nödvändiga resor, varför de inte skulle åtnjuta något skydd. Ytterligare karantän efter testningen vid inresan i Kuba var inte en oundviklig och extraordinär omständighet som avsevärt påverkade genomförandet av paketresan. Enligt appellationsdomstolen bär visserligen reseförmedlarna och researrangörerna ansvaret för fel i den information som skulle tillhandahållas J och A vid ombokningen, men enligt avtalet hade J och A, som inte skulle ha påbörjat den andra resan om de hade fått korrekt information och själva bar skulden för att det första resedatumet inte hade iakttagits, även då endast rätt till återbetalning av resans pris med avdrag av ett schablonbelopp på 85 procent av priset för resetjänsterna, men inte för flygbiljettpriiset.
- 21 Oberster Gerichtshof har nu att avgöra J:s och A:s överklagande av beslutet att ogiltigförklara domen. Dessa yrkar att domen i första instans ska återställas. Som domstol i högsta instans är Oberster Gerichtshof skyldig att begära ett förhandsavgörande, om den korrekta tillämpningen av unionsrätten inte är så uppenbar att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel. Sådana tvivel föreligger i det aktuella målet.
- 22 Fråga 1: Avgörandet av tvisten beror på tolkningen av artiklarna 12.2 och 5 i direktiv 2015/2302, vilken tolkningen av 10 § stycke 2 och 4 § PRG i sin tur ska följa. Liknande frågor har tidigare hänskjutits till domstolen vid flera tillfällen.
- 23 Fråga 2: I den tyskspråkiga doktrinen råder olika uppfattningar om tolkningen av artikel 12.2 i direktiv 2015/2302, enligt vilken resenären har rätt att säga upp reseavtalet utan att betala någon uppsägningsavgift, om det råder oundvikliga, extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess omedelbara närhet. Medan vissa författare anser att det saknar betydelse om det råder extraordinära omständigheter när avtalet ingås eller när avtalet sägs upp eller först en kort tid före resans början, och de anser att resenären ska ha rätt att säga upp avtalet utan att betala någon uppsägningsavgift även när denne med kännedom om en pandemi bokar en paketresa – till exempel i (den till sist svikna) förhoppningen att situationen kommer att förbättras före resans början – anser andra att en avgiftsfri uppsägning endast kan motiveras med sådana händelser som inte kunnat förutses vid bokningen, eftersom förutsebara omständigheter inte är ”oundvikliga och extraordinära”. Ytterligare andra framhåller däremot att en omständighet som ger rätt till uppsägning inte måste ha varit oförutsebar. Ett antal andra författare betonar också att den som bokar sin resa, trots att han eller hon känner till en rådande risksituation, inte längre ska åtnjuta något skydd.
- 24 Frågorna 3 och 4: Det framgår inte klart av texten och skälen i direktiv 2015/2302 vilken skyldighet att lämna förhandsinformation som researrangören och/eller reseförmedlaren ska åläggas med hänsyn till ”hälsobestämmelser” enligt artikel

5.1 f eller huruvida med detta även avses omständigheter som har betydelse för utgången i målet när det gäller åtgärder på semesterorten på grund av pandemin.

- 25 Artikel 5.1 f i direktiv 2015/2302 ingår å ena sidan inte i uppräknigen i artikel 6.1 av information som ska vara en ”integrerad” del av paketreseavtalet. Å andra sidan föreskrivs i artikel 7.2 att paketreseavtalet ska ange det fullständiga innehållet i överenskommelsen, inbegripet bland annat den information som nämns i artikel 5.1 f.
- 26 Förhandsinformation ska enligt artikel 5.1 i direktiv 2015/2302 lämnas ”innan resenären binds av ett paketreseavtal eller motsvarande erbjudande”, men enligt ordalydelsen lämnas det öppet huruvida informationsskyldigheter gäller, vilka dessa skyldigheter är och i vilken omfattning de gäller när, efter det ursprungliga ingåendet av avtalet, delar av detta omförhandlas och därefter ingås (”ombokas”) med ändrat innehåll.